

## Dopisi.

**S Slatine.** (Nemške klopi romajo v Vitanje.) Vsemu svetu je znano, kako silno se je vrezal nemški šulverein, ko nam je postavil krasno poslopje za nemško šolo na Slatini. Toda mi nismo marali za dobroto, katero nam je ponujala nemškutarjska gospoda. Lepo šolsko poslopje stoji že več let prazno, ker ni bilo dobiti otroka, katerega bi bili mogli zvabiti nemškutarji v svojo nemčursko palačo. Med nami, hvala Bogu, ni bilo najti Judeža Iškarjota, ki bi bil zatajil svoj narod; ni ga bilo Herodeža, ki bi bil umoril svoje dete. V šolskem poslopju so nastavili nemškutarji tudi lepe nove šolske klopi, po katerih so letale miši in podgane, ker otrok ni bilo, da bi bili sedali po njih. Te šolske klopi se bodo te dni izselile iz nemškega šolskega poslopja na Slatini ter romale kam? tje v Prusijo? o ne! v Vitanje! Pametnim Vitanjčanom svetujemo, naj napravijo po našem vzgledu: nobenega otroka naj ne izročijo nemškemu šulvereinu. Miši in podgane naj skačejo po teh klopih. Nikar ne mislite, da je res, kar vam pravijo nemškutarji, češ: nemški jezik je neobhodno potreben za življenje. Koliko ljudij poznam, ki so trgali hlače po nemških šolah, pa so zdaj veliki siromaki! Je že dobro, če človek zna tudi kakšen ptuj jezik; pa materinega jezika ne sme nihče zanemariti, če noče biti Judežu podoben. Meni so razmere po Vitanju nekoliko znane in tu si upam trditi, da bodo vsi britko obžalovali, ki bi se dali zapeljati, da pošiljajo svojo slovensko deco v nemškutarjsko šolo. Ali ni vsa okolica okrog vitanjskega trga slovenska? Ali ne prodajajo štacunarji, oštirji, kovači, črevljarji in krojači svoje blago slovenskim kmetom? Ali ne bo treba, da ti otroci vitanjskih krčmarjev in štacunarjev tudi sami dobro znajo slovenski jezik, da se bodo mogli kedaj zmeniti pri svoji kupčiji? Kakšna neumnost tistih vitanjskih tržanov, ki so silili za nemško šolo, katero bodo morali zdaj sami vzdrževati, zraven pa še plačevati za dozdašnja šola, kakor smo zadnjič brali v »Gospodarju«. Svojim lastnim otrokom ne privoščajte ti po sili Nemci nič dobrega in sebi in svojim otrokom nalagajo tako nepotrebno breme. Ali so pa morebiti vitanjski prisiljeni Nemci tako bogati, da ne vedo kam z denarjem? No nekoliko utegne biti premožnih med njimi; velika večina pa, ki bo tudi morala po nepotrebem plačevati za dvojno šolo, je silno revna. Nemška šola bo spravila te siromake na beraško palico. Pri nas so tudi nekateri nemškutarji trdili, da nas nemška šola nič stala ne bo. Toda veruj, kdor hočeš. Mi vemo prav dobro, da se je umetna gorečnost za nemški šulverein že grozno ohladila. Dunajsko mesto je prejšnja leta dajalo na leto veliko podporo za nemški šulverein. Zdaj pa, ko so združeni kristjani prišli v našem stolnem mestu na krmilo, se podpora daje katoliškemu šolskemu društvu, ki ima skrbeti za to, da se šola zopet pokristjani. Nemški šulverein ne bo sčasoma ničesar več dajati mogel, ker mu bodo vsi pametni Nemci hrbet pokazali. Ljubi Vitanjčani! pokažite voznikom, ki pripeljajo v nekaterih dneh nemške klopi k vam, pot tje gor proti Št. Florjanu; naj jih le peljajo preko Koroškega na nemško Tirolsko. Če pa klopi izlozijo v Vitanjski vesi ali v Vitanjskem trgu, naj pa te klopi tam lepo mirno počivajo, kakor so počivale pri nas; naj letajo po njih miši in podgane. Za vaše otroke si pa oskrbite pridnih, krščanskih učiteljev, da jih učijo v tistem jeziku, v katerem bodo otroci morali govoriti v svojem prihodnjem življenju, stvari za življenje potrebnih. Kdor pa misli, da bo njegov sin moral hoditi daleč po svetu, naj naprosi šolsko oblastnijo, da ga učitelj še kaj nemški nauči. Zagotavljam vsacega, kdor bo šolsko gospodo v Konjicah ali v Gradcu

poprosil za nemški šolski poduk svoji deci, mu bo tudi kaj nagloma in z veseljem ustregla. — Kmalu, ko se pri Vas odpre nemška šola, pridem tje gor. Zaupam, da med Vami ne bo nobenega Judeža in nobenega Herodeža, sicer jih bom naznanil v »Gospodarju«.

Slatinčan.

**Iz ptujskega okraja.** (O volilnem shodu) pri Sv. Barbari v Halozah se je sicer že poročalo, pa nekaj se je zamolčalo, o čemur se ne sme molčati. Poročevalec dr. Jurtela je priznal moral, da se slovenski deželni poslanci še niso dogovorili, kako bodo postopali z ozirom na izstop iz deželnega zbora v bodoče. — Volilci so mislili, da je to vprašanje že rešeno, ker je bilo po izstopu že več volilnih shodov in so se vsprejele že tudi resolucije. Posebno obširna je ona, katero so vzprejeli volilci na shodu v Ljutomeru, vsled poročila dra. Dečko. Zakaj se tedaj ta važna stvar odlaga, ko je vendar celjsko vprašanje že rešeno?

**Iz Ribnice.** (Slovinci na noge!) Razpisane so volitve za okrajni zastop marenberški. Da je bila večina do sedaj tega zastopa nam nasprotna, je nam vsem dovolj znano. Kako so skrbeli za blaginjo našega naroda, mi ni treba omenjati. Slovenec plačuje jednako z Nemcem davek, ali če pogledaš, kako se je brigal ta zastop za popravljanje cest, zlasti, katere je najbolj slovenski kmet rabil, se lahko prepričaš, da skoraj ni nič storil, da, tako zanemarjal, da so bili nekateri Nemci sami nevoljni radi te brezbriznosti. Slovenski kmet, kje gre za tvoje pravice, potegni se sam zanje — zlasti sedaj imaš najlepšo priliko pokazati, da na slovenski zemlji bolje sam znaš gospodariti. — V nedeljo, dne 22. sept. bode volila volilne može občina Janžev vrh; gotovo na slavo Slovencev. Kdaj bode ribniška občina volila, še ne vemo; toda tudi od te pričakujemo, da bo trdno stala. Volili bodo pa tudi veleposestniki, in od teh je odvisna naša zmaga. Hrabro tedaj v narodni boj, veleposestniki, ne le samo ribniški, ampak vsi celega okraja! Ako bodo se veleposestniki od Sv. Antona tako vro držali, kakor so tudi zadnjič shod podružnice sv. Cirila in Metoda v Vuhredu počastili, tedaj smemo pričakovati, da zmagamo. Če dobimo večino okrajnega zastopa enkrat na našo stran, potem bode tudi okrajni šolski svet drugačno lice dobil — in nasprotni stranki tudi za vselej odklenkalo!

**Od Sv. Ilja v Slov. goricah.** (Šolska vest.) V soboto dne 14. sept. se je končal na tukajšnji štiri-razredni ljudski šoli poduk za tekoče šolsko leto. Ta dan se je poslovil tudi od svojih učencev in učen ljubljani učitelj gosp. Mih. Vauhnik ter se v tem tednu podal na svoje novo mesto kot nadučitelj v Svetinje. Kot izvrsten učitelj trudil se je z vso gorečnostjo v šoli s podukom, svest si, da njegov trud ne more biti in ne bode brez sadu. Pa tudi kot učitelj-narodnjak gojil je pri svojih bivših učencih ljubezen do domovine, ter vsajal v njih mlada srca sadiko »slovenske zavednosti«; dal Bog, da bi ta sadika pri njih v moških letih prav čvrsto uspevala! Pa ne samo v šoli, temuč tudi izven šole pokazal se je pri nas g. Vauhnik vselej in povsodi kot iskren narodnjak in blag značaj, zatorej pa je tudi učitelj ljubezen in spoštovanje pri vseh faranih. Svetinčanom moremo pač častitati na pridobitev takó izvrstne nadučiteljske moči, in želimo, da bi g. nadučitelj s svojo družino na svojem novem mestu doživel prav mnogo, mnogo veselih uric!

**Iz Selnice ob Muri.** (Shod.) V nedeljo, dne 15. septembra so nam naznanjali na voglih prebiti lepaki, da priredi kmetijska podružnica mariborska v Št. Ilju popoldne po večernicah shod, na katerem se bode posvetovalo, kako naj se prenapredi lovska postava za vinorodne kraje, kjer zajci po vinogradih škodo delajo. Po

večernicah se zberemo na prostoru, od krčmarja g. Jož. L. v zato pripravljenem. Iz Maribora so došli nekateri gospodje, izmed katerih je prvi govoril g. G. o pomanjkljivi mitniški postavi in potem o škodljivem zajcu. Povedal je pač golo resnico, da se lovski najemniki tako rekoč igrajo z ubogim kmetom, ker ta mora rediti zajca in trpeti škodo po sadonosnikih in vinogradih (na povernitev škode ne sme misliti), ko se gospodje na lovu potem nad krmljenimi zajci zabavajo. Izrekel je željo, da naj bi vsi posestniki, oziroma občine delale na to, da bi v vinorodnih krajih smel vsak posestnik na svojem posestvu zajce pokončavati o katerem koli času. Kdor pa bi imel veselje do zajca, naj si svoje zemljišče ali posestvo dá zagradata in tam naj redi zajcev, kolikor se mu poljubi. Ko je g. govornik končal svoj nemški govor, izrazil je občno zadovoljnost poslušalcev za tako postavo (ako jo res kdaj dočakamo,) govorniku g. rof z besedami: »ollí einverstanden, drum zaímer jo her kaimen«. G. govornik nam je povedal tisto potem tudi po slovenski, in sicer, kakor se je sam opravičil, da nove (!) slovenščine ne zna, da bode povedal po stari »pauverski slovenski šprahi«; zraven pa še tudi pristavil, da ako se dva Slovenca po novi slovenski »šprahi« pogovarjata, se drug drugega ne razumeta (!), da sta prisiljena nemški govoriti. Tu ga imate zdaj Babilonski »turn«! Kako je ta človek prišel do tega prepričanja in dokaza, je nam nerazumljivo. Nam Slovencem pa, kateri se, govoreči to novo slovenščino, med seboj ne razumemo, drugega ne kaže, kakor culico na hrbet in »alo marš« na Prajzovsko, se blažene nemščine učiti. Onega g. profesorja stare »pauverske slovenske šprah« pa prosimo, kadar zopet misli enkrat nas Št. Iljčane s svojim pohodom počastiti, naj se s tisto staro »šprah« več ne muči, da nas ne bode več po trebuhu grizlo, kakor zadnjič. Saj pa tudi nismo vedeli in zamogli razločiti, ali je v njegovi stari »pauverski šprahi« govoril nam Slovencem, ali Nemcem, ali —? Po stari »pauverski slovenski šprahi« se takemu govoru pravi »miškolanc«.

**Iz Celja.** (»Dijaška kuhinja v Celju.«) [Dalje.] Anton Sušic, c. in kr. polkovnik v Celju, 10 glđ.; dr. Jan. Ev. Lipold, župnik, dež. poslanec v Št. Petru pod Sv. gorami, 5 fl.; Jakob Menhart, kaplan pri Veliki Nedelji, 2 fl.; Jurij Sok v Moškancih 1 fl.; Ivan Vilhar v Ljubljani, 5 fl.; Fr. Smrečnik, župnik v Št. Ilju pri Građiču, 3 fl.; Fran Eller, učitelj na Zili, 2 fl.; Peter Erjavec, župnik v Trbovljah, 5 fl.; Martin Brezovnik, župnik pri Sv. Martinu na Pohorju, 10 fl.; Ivan Rogina, župan v Podgorji, 1 fl.; Anton Kupljen, c. kr. notar v Črnomlju, 3 fl.; dr. Dragotin Treo, odvetnik v Postojni, 2 fl.; Anton Klemenčič, župnik v Borovljah, 2 fl.; Ant. Ostrožnik, župnik v Pamečah, 2 fl.; Fran Jerše, c. kr. davkar v Laškem trgu, 3 fl.; Val. Par, župnik v Gotovljah, 5 fl.; Franc Maržič v Slov. Gradcu, 50 kr.; Gašpar Šorn, župan v Grajski vasi, 1 fl.; Matija Vogrin pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, 50 kr.; Fran Vračun, kaplan pri Sv. Ilju pod Turjakom, 2 fl.; Matija Bobnar, župan v Lahoviču, 20 kr.; J. Kolarič, župnik pri Sv. Martinu na Paki, 5 fl.; Vojteh Candolini v Kostanjevici, 2 fl.; Jos. Drdlika, provis. v Gorenčah, 2 fl.; Alojzij Jug, posestnik v Rušah, 1 fl.; Ferdo Jahn, župnik pri Sv. Petru v Sav. dolini, 5 fl.; Janez Topolšek, klobučar v Šoštanji, 1 fl.; Jurij Kopriva, župnik v Silah, 1 fl.; Gregor Presečnik, župnik v Podgorji, 2 fl.; M. Stoklas, dekan v Braslovčah, 3 fl.; Franc Peklar v Dolu, 2 fl.; I. Kozinc, žup. v Slivnici, 2 fl.; Ribar, žup. pri Sv. Vidu na Planini, 5 fl.; Iv. Kavčič, c. kr. blagajnik v Klausnu, 1 fl.; Ivan Gajšek, župnik pri Sv. Vidu, 3 fl.; Anton Križnik, c. in kr. vojni kaplan v Gradcu, 3 fl.; M. Šmid, župnik v Solčavi, 3 fl.; Anton Kukovec Sturman v Št. Vidu, 50 kr.;

Vid Janžekovič, kaplan čadramski, 1 fl.; Frane Krajnc, nadučitelj v Slivnici, 2 fl.; Mihael Kuder, veleposestnik v Voglajni, 5 fl.; Ferdinand Rosman, strežaj v bolnici v Knittelfeldu, 1 fl.; Volilo raj. župnika Janeza Novak na Vidmu, 50 fl.; Josip Klinc, nadučitelj v Artičah, 1 fl. (Konec prih.)

## Politični ogled.

### Avstrijske dežele.

**Dunaj.** Pri Nj. Veličanstvu svetlemu cesarju je bil v soboto grof Badeni. Cesar so mu naročili, naj sestavi novo ministerstvo. Badeni se je sicer vrnil na Gališko, pa okoli 1. oktobra pride na Dunaj, in takrat dobimo zopet nove ministre. — V torek so pri občinskih volitvah na Dunaju liberalci povsod propadli, zmagali so krščanski kandidati. Le v 10. okraju pride do ožje volitve, toda ne na korist liberalcev. Drugi razred voli dne 23., prvi pa dne 26. septembra.

**Češko.** Čehi so Slovence v Pragi vsprejeli, kakor le brat more vsprejeti brata. Čehi bi lahko nam mnogo koristili, ko bi češki narod bil edin! — Mladočeška poslanca Pacak in dr. Gregr sta pred tednom sklicala shod, kjer sta govorila o novem ministerstvu Badeni.

**Štajarsko.** Občine Ptuj, Brežice, Podčetrtek, Kozje in Bizeljsko so imenovalce cesarskega namestnika Kübecka častnim občanom. — V Wundschuhu so v nedeljo volilci izrekli popolno zaupanje Kalteneggerju. — Glavni shod stajarske učiteljske zaveze je bil letos v Voitsbergu.

**Koroško.** Znani Mac Nevin je postal svetovalec pri deželni vladi, vendar pa še ostane celovski okrajni glavar in bržčas neprijatelj Slovencev. — Pl. Rainerja, ki so mu Celovčani dali politično zaušnico, se je usmilita trgovinska zbornica, ter ga izvolila državnim poslancem. — V Brežah je bil v ponedeljek grozovit požar, ki je uničil dve cerkvi in blizu 60 poslopij.

**Kranjsko.** V Ljubljani je bil nedeljo običajni shod katoliškega delavskega društva. Sprejela se je resolucija, v kateri se odločno obsoja slavljenje 20. sept. v Rimu. — Katoliško politično društvo za Vipavo je imelo v nedeljo prav dobro obiskan shod.

**Primorsko.** Slovenske kmečke občine na Goriskem so izvolile v deželni zbor dr. A. Gregorčiča, Iv. Lapanja, župnika Grča, profesorja Berkuča, dr. Abrama in župana Muho. Zadnja dva sta zmerna Slovenca. Zmernost nasproti zagrozenim Lahonom ni na mestu! — Tržaški mestni očetje so se v ponedeljek hoteli posvetovati o resoluciji gledé 20. septembra; pa župan dr. Pitteri je napovedano sejo moral preklicati.

**Dalmatinsko.** Volitve v deželni zbor so končane. Hrvaška narodna stranka je pridobila eden mandat in ima 22 poslancev, torej večino v zbornici; Srbi imajo 9 glasov, Lahí 6; pravaša so zgubili 3 mandate. Prihodnji deželni glavar bode bržčas dr. Klaič, ker je dosedanji deželni glavar, Gjuro Conte Vojnovič, oni dan umrl.

**Ogersko.** Vodstvo matičnih knjig bode državo stalo na leto 12 milijonov. Lep denar! Tudi pri nas bi nekateri radi podržavili rojstne, mrtvaške in poročne knjige. Drugače si ne moremo tolmačiti marsikatero nepotrebne naredbe gledé župnijskega uradovanja. — Svetli cesar so pomilostili one rumunske voditelje, katere so lani zaradi spomenice na vladarja Madjari vtaknili v ječo.

**Gališko.** Gališki škofje so izdali skupen pastirski list gledé na bodoče deželnozborske volitve. V njem svarijo vernike pred nevarnimi hujskaci in priporočajo